

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—.

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Dl Iorga — este nedrept cu băncile din Ardeal. — Patru ani de stabilizare românească, 7 Februarie 1929 — 7 Febr. 1933. — Stabilizarea și declarațiile guvernului. — Noi modificări la legea timbrului. — *Cronica*: Abuz sau recunoștință? Primirea de depuneri din partea Băncii Naționale a României. O interesantă chestiune de drept.

Dl Iorga — este nedrept cu băncile din Ardeal.

În ultima și prea interesanta carte a dlui prof. Iorga: „Supt trei regi”, cetim la pag. 289:

„Inteligența” (e vorba de intelectualii români din Ardeal, spus după felul cum ne exprimăm înainte de războiu și cum mai auzim și azi „inteligența”, în loc de „intelectualii”, din partea celor ce nu au progresat îndeajuns cu însușirea unei limbi corecte românești) — grupată în jurul băncilor, adesea necruțătoare, participa la exploatarea fărănimei în necontenită nevoie de „veșale” și de „cambii”...

Ne-am obișnuit prea mult în primirea de calomnii gratuite, de când a ajuns la ordinea zilei „conversiunea”. Ne dăm seama, că nici nu am putea duce lupta cu ignoranța, reacredința și interesul vinovat al politicianilor demagogi și al presei superficiale — încât nici nu mai simțim nevoia unei ripostări. Nu putem adopta aceasta atitudine de dispreț față de dl prof. Iorga, căruia îi purtăm cea mai desăvârșită stimă, peste toate considerațiunile politice, cari eventual ne-ar îndreptăți să criticăm aspru unele mă-

suri luate de guvernul prezidat de D-sa, împotriva băncilor ardeleni, pe cari atât de puțin le-a cunoscut. Însă și fraza citată mai sus arată, că dl prof. Iorga, stă încă sub impresia demagogiei deslănțuite în parlament, cu ocazia discuției faimoasei legi a conversiunii, a dlui Argetoianu — cu toate că în atâtea locuri din pomenita sa carte evidențiază deosebirile de vederi între D-sa și dl Argetoianu, dacă nu desaprobă chiar unele măsuri și atitudini ale acestuia.

Băncile românești din Ardeal își fac doar un titlu de glorie, din activitatea dezvoltată în trecut, pentru emanciparea țărânului român; pentru achiziționarea de pământ dela străini; pentru scoaterea țărânului din ghiarele cămătarilor și a băncilor străine; pentru purtarea la școli a copiilor lui, dintre cari s'au ridicat intelectuali de valoare, cari azi ocupă locuri de frunte în viața publică; pentru creșterea familiilor funcționarilor de bănci, cari la rândul lor au umplut un loc de seamă în prea subțirea pătură de intelectuali români etc. Băncile românești au ajutat școlile și bisericile; au sprijinit toate acțiunile culturale și au desfășurat în general o activitate altruistică, cum dl prof. Iorga de geaba va căuta una similară la băncile din Vechiul regat, că nu va afla! Și atunci să pomenească de aceste bănci, că au fost „adesea necruțătoare”! Cum, când și unde? Să ne concretizeze! Că și vor fi încesat creanțele; doar e logic! Știe doar dl prof. Iorga, că există undeva bănci, cari fac filantropie cu banii pe cari îi administreză, în loc

de operațiuni bancare legale? Ori atunci, când noi am adunat din proverbiala noastră sărăcie capital de acții și depuneri spre fructificare, pentru a crea instituțiuni financiare, cari să servească măcar în parte modestele noastre trebuințe de credit, am făcut vreo faptă difamantă, de care să ne fie rușine de prezent, ori de posteritate?

Rău face dl Iorga, că amărăciunea, de care i-a fost cuprins sufletul, pe urma experiențelor ultimei guvernări — le varsă și asupra noastră a băncilor românești de dincoace de Carpați, cărora tocmai guvernul prezidat de D-sa i-a dat prin legea Argetoianu o lovitură, pentru care posteritatea va fi cu mult mai severă în judecarea urmărilor ei catastrofale, decât cum suntem noi cei răstigniți de conducătorii treburilor obștești.

Așteptăm mai multă obiectivitate dela un istoric, care se consideră în plus drept cel mai femeinic cunoscător al provinciei noastre!

P.

Patru ani de stabilizare românească

7 Februarie 1929 — 7 Februarie 1933.

de Leon Proca.

Încetarea războiului mondial a pus guvernelor diferitelor țări câteva probleme importante de a căror rezolvire era condiționată restaurarea. Închiderea conflictului politic nu a adus cu sine o normalizare a activității, fiindcă înainte de toate alocările și dislocările de teritorii pretindeau o altă rânduire a organismului statului respectiv. Și adaptarea mecanismului în vederea satisfacerii trebuințelor noi de mărfuri și servicii necesită consolidarea datorilor contractate pentru întreținerea războiului armat, lichidarea unor scadențe ce nu mai sufereau amânări, procurarea mânei de lucru, aprovizionarea cu materii prime și produse foarte variate de consum, stăpânirea saltului ascendent al prețurilor, elaborarea unui complex de legiuiri pentru avântul industriei și agriculturii spre a corăspunde principiilor tehnice și economice moderne etc.

În calea acestor deziderate: ce așteptau grăbite realizarea, se așezase deacurmezișul moneda depreciată, în valoare, și lipsită de încredere. Nu se putea purcede la executarea planurilor de restaurare economică atât timp cât instrumentul de schimb fluctua vehement nepermițând întreprinzătorilor să facă nici cele mai elementare prevederi. Comerțul abia putea stăpâni momentul, dar un exercițiu întreg. Pe de altă parte, inflația democratizase într'atât capitalurile că noțiunea de trebuință își găsea aplicarea la orice produs, fie

el cel mai bizar, iar spiritul de economie, care se impunea ca o supremă normă în gospodăria statului și avutul particular era inexistent.

Părăsirea etalonului aur a însemnat al doilea războiu, alături de cel politic, din cari au eșit înfrânte chiar statele ce au beneficiat de atribuire de provincii fără să mai amintesc de țările născute. Totalitatea acestor țări silite să renunțe la acoperirea metalică de aur au împlinit întreg continentul european care se vede în ajunul armistițiului secăt de metalul galben. În Statele Unite fenomenul era contrar: Inflația băntuia cu furie din pricina abundenței de aur și ea a încetat numai când Dolarul fu retras pe jumătate decât era în circulație, revalorizându-l.

Prin îndrumările Comitetului financiar al Ligii Națiunilor s'au întrunit conferințele economice dela Genua și Bruxelles preconizând revenirea la moneda cu acoperire, aur, ca singura posibilitate de evadare din timpurile monedei desordonate. Sanarea diferitelor unități monetare va aduce astfel acordul în concertul economic al lumii, împingând spre bogăție și încredere.

Credincioase sfaturilor areopagului dela Geneva, statele procedară fără ezitare la stabilizare, începând cu Statele Unite în 1920, Austria în 1922, apoi Ungaria, Marea Britanie cu imperiul colonial ș. a. m. d.

România în aceeași dorință „de a consolida opera de restaurare financiară urmărită dela războiu încoace, să așeze în mod definitiv creditul țării și să ușureze dezvoltarea sa economică, asigurându-i în condițiuni normale resursele necesare producției naționale“ întreprinde gestul deciziv al stabilizării Leului la 7 Februarie 1929, sub guvernul Național-Țărănesc de atunci. Am fost printre cele din urmă țări, cari am revenit la cultul aurului, opera ne-a fost însă cu siguranță ușurată de planul Dawes, deși nu în măsură accentuată.

Dela această dată emisiunea noastră încetează să mai fie limitată la artificialul „plafon“, — mult inferior emisiunii din anii de pace, — ci ea recâștigă raportul legitim față de cantitatea de aur monetar disponibil. De aici înainte circulația este dată de nevoile reale ale economiei, a schimbului de mărfuri și servicii.

Acest important început de normalizare permitea întreprinzătorilor și statului să întocmească calcule verosimile, cari puteau fi influențate deabia în mică măsură și atunci de evenimentele cunoscute ale economiei. Imposibilitatea stabilirii prevederilor prejudicia sistematic avutul național pe lângă împrejurarea, că inflația destrămasese ideea sănătoasă de capital și credit până la abuz. Randamentul factorului respectiv de producție rămânea mereu în planul al doilea pentruca frontul să fie ocupat de condamnabila iluzie a abundenței în toate ramurile.

Unele țări spre ex. Marea Britanie a valorizat unitatea de schimb la paritatea dinaintea războiului.

Altele, silite de împrejurări, la o valoare mai scăzută și am putea spune cele mai multe — și România — au stabilizat moneda la cursul în jurul căruia oscilase în decursul anilor din urmă. S'a văzut din exemplul Angliei, că modestia acestora din urmă a fost de mai mult folos.

Legea monetară românească dă Leului nou valoarea a zece miligrame aur cu titlul de 0,900. Banca Națională a României care dispune exclusiv de privilegiul emisiunii este obligată a converti la vedere orice cantitate de Lei, dela 100.000 în sus, în monedă de aur bătută, bare de aur sau devize spriginite de drept sau de fapt pe aur, sistemul gold-exchange standard. Institutul de emisiune trebuie să îngrijească de o acoperire de cel puțin 35% din totalul circulațiunii, acoperire compusă din aur în moneda bătută, lingouri și devize aur, dar cel puțin 25% aur.

Prin stabilizare valoarea Leului aur este egală cu 32,258 Lei stabiliți, iar paritățile față de unitățile monetare străine sunt:

F. fr.	=	6 ⁵⁵
£	=	813 ⁵⁹
₯	=	167 ¹⁸
Fr. elv.	=	32 ²⁵⁸
Kc.	=	4 ⁹⁷
Lit.	=	8 ⁷⁹⁸
Sch. a.	=	23 ⁵²⁴
Pengö	=	29 ²⁴⁰
Belga	=	23 ²²²
Rm.	=	39 ^{8:2}
Fl. ol.	=	67 ¹⁹⁹
Zloty	=	18 ⁷⁶⁵
Dinar	=	2 ²⁵⁸
Drahma	=	2 ¹⁶⁰

Oscilațiile în jurul acestor indici sunt limitate la punctul de eșire sau intrare al aurului adică minus resp. plus cheltuelile de transport (cam. 5^{0/00}).

Datorită stabilizării, controlul în comerțul de devize dispare și se menține numai pentru împrumuturile, cari ar întrece suma de £ 100.000 —, Banca Națională fiind constrânsă a cumpăra ori vinde orice cantitate de devize la paritate mai puțin resp. adăugând cheltuelile de expediția aurului.

Realizarea stabilizării Leului s'a făcut prin contractarea unui împrumut de 102 milioane Dolari subscris de principalele bănci internaționale. Prin el s'a recuperat încrederea și interesul străinătății față de țara noastră.

Grație acestui împrumut institutul de emisiune își reia rolul covârșitor în supravegherea și călăuzirea activității economice, pe de altă parte s'a înlesnit instituțiilor însărcinate cu distribuția capitalului, transportul și schimbul de produse, îndeplinirea atribuțiilor lor.

Prima tranșă a împrumutului de stabilizare a fost astfel repartizată:

I. Stabilizarea monedei.

1. Banca Națională	₯ 10 mil.
2. Băncile populare, coop. de producție și consum, Creditul Industrial	₯ 15 mil. ₯ 25 mil.

II. Fond de rulment.

1. Tezaur	₯ 11 mil.
2. Căile Ferate	₯ 9 „ ₯ 20 mil.

III. Căile ferate și alte lucrări productive.

1. Investițiuni și refacerea rețelei C. F. R.	₯ 35 mil.
2. Diferite alte lucrări	₯ 10 „ ₯ 45 mil.
Prima tranșă	₯ 85 mil.

Fondul de rulment de 2 miliarde, pus la dispoziția Statului de către Banca Națională este aservit nevoilor sale urgente și el trebuie lichidat până la încheierea celui de al doilea semestru al fiecărui an.

Din punct de vedere administrativ anul 1929 este cel dintâi cu buget pe 12 luni, nu cu 18 ca până aici, iar în interesul chivernisirii avutului statului se introduce contabilitatea dublă.

În urma modestelor disponibilități de capitaluri naționale în străinătate repatrierea lor după stabilizare a fost aproape inexistentă și dacă totuși au existat vreunele ele nu și-au schimbat plasamentele din cauza 1.) nesiguranței unanime care plana, fiindcă aurul nu reluase pe dea'ntregu încrederea suverană din anii dinaintea războiului, 2.) anunțarea legiuirilor de revizuire a averilor.

Acelaș simptom l-au manifestat și capitalurile străine, atât primul, cât și acesta din urmă fiind lucruri anormale sub regimul instrumentului de schimb însănoșit. Este adevărat că finanța străină ne oferea fonduri pe termen scurt, lipsurile incomensurabile le resimțeam însă pentru capitaluri mari de investiție și pe timp îndelungat. Motivele absenței sunt ușor de înțeles: 1.) aliurele nesigure în cari se desfășura piața monetară internațională; 2.) dobânzile urcate la New-York momeau capitalurile europene dornice de speculă până la 21 Octomvrie 1929 când formidabilul boom dela bursa newyorkeză imprimă investițiilor europene o prudență cupidă.

Stocul anemic de devize al Băncii Naționale dela sfârșitul anului 1929 își găsește deci pe deplin explicația, deși numai după 9 luni dela intrarea în țară a împrumutului internațional.

Judecând obiectiv comercializarea întreprinderilor statului s'a făcut, prin convenția stabilizării, cu capitaluri străine.

Mijloacele pentru finanțarea stabilizării la cari dacă adăugăm și contractarea celui de al doilea în

prumut din 1931 au fost îndestulătoare. Pentru funcționarea ordonată a mecanismului monetar era nevoie însă de capitalul de rulment, realizabil numai din producțiune și export.

Tocmai în momentul când se nădăjduia într-o revenire la normal cu ajutorul unui instrument de schimb stabil, garantat pentru țară și străinătate, apare spectrul depresiunii economice ce încălusează începuturile bine intenționate. Deprecierea ruinătoare a prețurilor produselor și mai ales a celor agrare, dela care singure ne puteam aștepta să consolideze Leul stabilizat, a subminat intenția de însănătoșire a sistemului nostru monetar. Mai mult a intervertit scopul stabilizării transformând-o într-o revalorizare pe care nu am visat-o nicicând și care ne distrugea.

Trebue să recunoaștem și aici, că institutul nostru de emisiune a uzat de întreaga sa putere și competență, — uneori cu prețul sacrificiilor, — pentruca să vegheze la păstrarea valorii interne și pe piața externă a Leului. Chemarea i-a fost cu atât mai ingrată cu cât putea recurge aproape exclusiv la artificii, cea mai mare parte a anului.

Redobândirea gajului aur pentru moneda românească poate fi privită ca cea mai importantă lucrare din opera de refacere a noii României. Întârzierea cu care ea a fost împlinită se traduce în prudență, iar dacă programul întocmit pe o perioadă de trei ani a ratat în parte se datorește întâi timpurilor atât de vitrege a căror efecte au fost înăsprite, al doilea, de guvernarea iresponsabilă a binomului Iorga—Argețoianu.

Trebue totuși să interpretăm ca o mândrie și mai ales să ne închinăm capacității economice de care dispune țara noastră adăpostindu-ne de adevărata criză ce bântue cu atâta furie aiurea. Avem suficiente dovezi la îndemână spre a ne edifica de veracitatea afirmațiilor de mai sus.

După cum scriam mai sus depresiunea economică a copleșit mai mult principala noastră ramură de producție, agricultura. Au colaborat o sumedenie de evenimente cari înlănțuite au trecut granițele și oceanele și datorită cărora prețurile importantelor articole de export românesc sunt crud lovite. Nesocotința conducătorilor noștri dela diferite date, avântul tehnicii internaționale, care a pus la îndemâna cultivatorilor transoceanici utilajul apt să înzecească suprafețele cultivate, au suprimat valoarea mărfurilor pământului făcând din agricultură o ramură de producție cu desăvârșire nerentabilă.

Și să nu uităm, că cerealele destinate exportului sunt negociate la prețurile date de Winnipeg, Melbourne ș. a. m. d. deci ele nu pot fi oblogite de concurența străinățății, ca spre exemplu produsele manufacturate apărute de mijloacele pe cari le pune la îndemână naționalismul economic. Mai mult, țara noastră pentru apărarea industriei naționale a înălțat

mereu barierele vamale, măsură contraponderată de țările industriale cu aceleași acte de guvernământ și emulația cu care jonglă naționalismul economic, — după o scurtă viață liber-schimbistă, — deveni tot mai înfierbântată până în momentul când exportul începe să nu mai fie o problemă de producție, ci exclusiv de debușuri. Tot naționalismul economic a creat campaniile de intensificarea producției agrare în statele industriale, campanii între cari sunt vrednice de amintit Bataglia del Grano în Italia și Ostpolitik Deutschlands (campania secării).

Dela stabilizare până la sfârșitul anului abia încheiat prețul grâului a suferit o scădere de 79⁰/₁₀, orzul 68⁰/₁₀, ovăsul 70⁰/₁₀, porumbul 79⁰/₁₀, în medie o pierdere la articolele exportului nostru de 76⁰/₁₀ sau trei sferturi. Chiar și anii cu recoltă abundentă și când toate împrejurările favorizau un export masiv din cauza depresiunii valoarea lui este de importanță platonice.

	Grâu	Orz	Ovăș	Porumb
1928	8 ³³	6 ³³	6 ³⁵	7 ⁴⁴
1929	7 ⁵⁰	4 ⁷⁵	4 ⁵⁴	5 ⁹¹
1930	4 ⁶⁹	2 ⁸⁸	2 ¹⁶	2 ⁸⁵
1931	2 ⁵²	2 ⁴⁵	2 ⁸²	2 ¹²
1932	2 ³⁴	2 ⁹⁴	2 ⁷⁴	1 ⁹⁸

Prețul produselor agrare.

Noua valută stabilizată dădea însă posibilitatea producătorilor și exportatorilor să încheie tranzacții cu cereale à livrer, dar prăbușirea valorii lor inaugurată în toamna anului 1928 a intimidat producătorii cari păstrau rezervele anuale de produse agricole în vederea eventualei urcări din primăvară și când cerealele transoceanice sosite în Europa opuneau concurența lor irezistibilă. Cu acest calcul eronat am avut de-aface și în 1929.

Tot în acest an s'a resimțit atât de puternic lipsa rețelei de silozuri dealungul căii ferate din regiunile agricole. Importanța stabilimentelor de depozitarea cerealelor pentru agricultura noastră este mai mult decât covârșitoare și iată pentruce: fără hambare recolta nu poate fi adăpostită și prin urmare ea trebue vândută, tocmai în vremea când din cauza abundenței prețurile sunt inferioare, pe de o parte. Pe de altă parte, cultivatorii simt nevoia de capitaluri pentru însămânțările de toamnă și în vederea aprovizionărilor pentru iarnă pe cari nu și le pot apropria decât transformând în bani rodul muncii lor. Prin urmare silozurile sunt o ușurare tehnică și un mijloc de finanțare, ambele spre a beneficia de prețuri cât mai bune.

Două dispoziții legislative vin în ajutorul agriculturii în 1929: tariful vamal care încurajează sau mai bine, înlesnește importul utilajului de cultură

pământului și Legea circulației bunurilor simplificând actele de transfer al imobilelor. O altă creație dovedită mai în urmă ca sentimentală a fost Creditul agricol.

Dar recolta deficitară a anului 1928 — a impus aprovizionarea Basarabiei cu porumb — influențează asupra situației balanței comerciale și în primele nouă luni din primul an al stabilizării, am avut noroc însă cu producția frumoasă de porumb din 1929 — și de păioase în genere — îndoită cu aceea a anului precedent. Numai grâul a marcat o diferență în minus de aproximativ patru milioane quintale:

	Grâu	Secară	Orz	Ovăș	Porumb
1928	31,4	2,9	15,1	9,8	27,5 milioane quintale
1929	27,1	3,3	27,3	13,5	61,7 milioane quintale

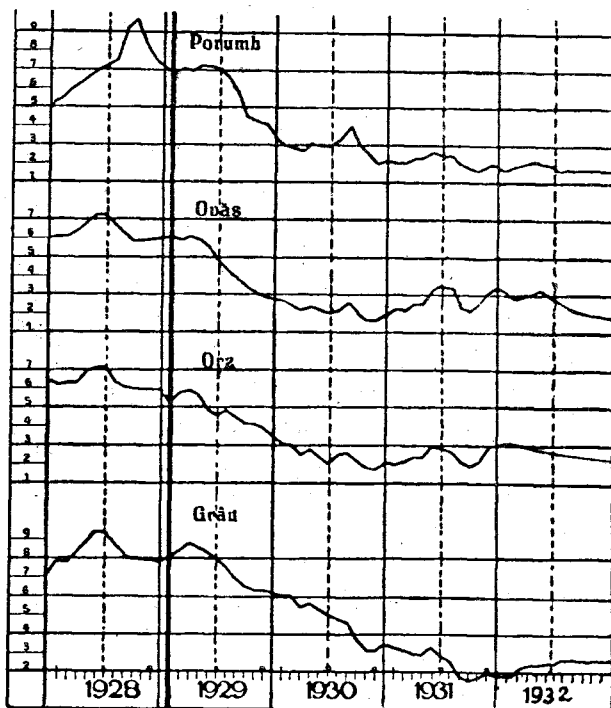
Anul 1930 a dat o recoltă satisfăcătoare, calitativ și cantitativ, excepțională la grâu și sub așteptări la porumb. Recordul producției de grâu și porumb, — pare-se în ciuda recoltelor trecute — îl deține 1931, dela războiu încoace.

Din împrumutul extern făcut în 1931 a luat naștere Creditul Agricol ipotecar, a cărui chemări variate sunt departe de a se numi palpabile.

Tot anul de suferințe și jertfe 1931 ne-a dat și cele mai slabe prețuri la păioase, astfel:

18 Sept.	1931	Grâu	1,57	Lei
24 Sept.	1931	Orz	1,90	"
6 Febr.	1931	Ovăș	2,19	"
10 Sept.	1931	Secară	1,77	"
13 Nov.	1931	Porumb	1,60	"

Prețul grâului crește începând cu luna Iulie 1932 ca urmare a producției deficitare. Celelalte păioase deasemeni nu s'au recoltat în cantități excepționale.

O privire retrospectivă asupra mersului agriculturii în cei patru ani de stabilizare monetară ne constrânge să declarăm realitatea dureroasă: situația principalei ramuri de producție este precară. Eveni-

mente de ordin mondial au intervenit în detrimentul rentabilității ei, pentru cultivator și avutul național, iar din punct de vedere intern, nu a fost înzestrată cu utilajul modern corespunzător; înfăptuirile sunt lipsite de încurajarea care le-ar putea deschide vaste regiuni iar moralul și creditul cultivatorului destrămate.

(Va urma.)

Stabilizarea și declarațiile guvernului.

La fiecare schimbare de guvern și nu ne putem plânge că schimburile de guvern au fost rare în timpul din urmă, cei chemați să conducă treburile Statului simt obligația să facă declarații cu privire la programul de activitate ce și-au impus să realizeze. Totdeauna se anticipează asupra rezultatelor cari sunt privite trandafiriu; totdeauna se încearcă să se facă o transfuziune de optimism proaspăt în masa cetățenilor sceptici.

Pe noi ne interesează în primul rând declarațiile în legătură cu latura economică a programului ce va trebui să înfăptuească actualul guvern.

În ultima pagină din numărul trecut al revistei noastre s'au reprodus parte din declarațiile primului ministru, care ne asigură, că politica financiară a noului guvern se întemeiază pe *păstrarea neatinsă a stabilizării* și pe restabilirea încrederii; că punctul culminant al crizei a trecut și dacă moneda noastră a rămas neatinsă de vârtejul monetar care s'a abătut asupra Europei în 1932, n'ar mai fi nici un motiv să fim îngrijorați de soarta acesteia. Să lăsăm la o parte restul declarațiilor despre alte probleme sau chestiuni.

În acțiunea de „stabilizare“ a Leului, credem că guvernele cari s'au succedat dela decretarea legală a acestei operațiuni financiare și până azi, își atribuie prea multe merite. Dealtfel ar fi mare pierdere materială și stupiditate ca această operațiune, această stabilizare monetară, care a impus atâtea sacrificii contribuabililor români, care a influențat atât de puternic viața economică a țării, în fine, care și prin împrumuturile în străinătate contractate anume în acest scop, ne-a costat enorm de mult, să nu poată fi menținută. Din contră până acum Leul a putut fi ușor scutit de fluctuații sau mai bine zis de scădere, în viitor va fi mai greu de a-l apăra.

E adevărat că s'au încercat în străinătate câteva lovituri asupra Leului fără rezultat, însă în afară de scăderea lirei engleze prin renunțarea la etalonul aur, singurul fenomen marcant, care interesează schimbul internațional n'am asistat în anul trecut la nici un vârtej monetar. Măsurile de control luate de unele state asupra exportului de bani sunt simple măsuri de siguranță dictate de împrejurări. Dealtfel e de observat că toate fenomenele economice sunt de ordin general și de caracter epocal, cu repercusiuni mai puternice sau mai atenuate după împrejurările specifice din fiecare Stat în parte. După epoca de inflațiune monetară în majoritatea Statelor europene, a urmat o epocă de stabilizare monetară. Prin înțelegerea pe care au avut-o unele țări mai bogate și prin cooperarea și ajutorul institutelor de emisiune ale principalelor țări, cari pot influența schimbul internațional, s'a putut ajunge la stabilizarea și menținerea monezilor Statelor europene. Se poate spune, că până acum Leul și-a menținut sta-

bilitatea necesară, prin concursul moral și material al străinătății. Greu va fi atunci când nu va mai intra în țară numerar din împrumuturi și din contră va trebui să plătim anuități împrumuturilor contractate peste hotare, în sume mari și folosite nu tocmai cum ar fi trebuit, așa fel că azi se încearcă — am auzit în ultimul moment că s'ar fi renunțat — să ni se impună controlori străini, un fel de tutori deghizați, cum nu li s'au impus nici ungarilor, nici austriacilor.

Împrumuturile Statului pentru cari ar trebui să plătim anuități de circa șase miliarde jumătate Lei anual, mai mult decât o treime din totalul încasărilor reale anuale din impozite, redevențe etc., au avut aproape un caracter de împrumuturi de consumație. Cu toate acestea sunt încă persoane cari cer noi împrumuturi pentru trebuințele curente ale Statului.

Ne punem întrebarea, cari ar fi posibilitățile de a menține și pe viitor stabilitatea monezii naționale. În primul rând e chestiunea gospodăriei interne. E absolut necesară organizarea serviciului fiscal, așa fel să lucreze cât mai corect și echitabil, pentru a nu provoca nemulțumiri și pentru a se putea ști cât mai precis ce poate încasa Statul și pe ce sumă poate conta la alcătuirea bugetului. După cum merg azi lucrurile, vedem că e aproape imposibilă ca încasăările să acopere cheltuelile plus anuitatea datoriei publice. Prin temporizarea sau neplata „cuponului“, cum s'a cerut în parlament de unii dintre deputați, chestiunea ar fi mai ușoară, s'ar simplifica, ar rămâne în buget numai partea cheltuelilor interne. — Trebuie însă să recunoaștem că aceasta operațiune de domeniul fantaziei copilărești e o imposibilitate, ne-ar pune într'o situație periculoasă și creditul peste frontieră ar fi compromis pe de-a'ntregul.

Pentru a ușura bugetul la cheltueli și pentru a face să iasă din țară cât mai puțini bani — pentru stabilizarea Leului aceasta ne interesează — e necesară o reducere a dobânzilor la împrumuturile din străinătate precum și o nouă eșalonare a plăților. Tratatul în această direcție au început cu bancherii străini, nu știu însă la ce rezultat se va ajunge. Prin aceasta Soldul debitor al balanței conturilor ar diminua și s'ar putea acoperi mai ușor. Până în prezent prin situația economică mai bună a țării și prin intrarea de fonduri rezultate din împrumuturi, balanța conturilor nu ne-a preocupat în aceeași măsură în care trebuie să ne preocupe în viitor. Stabilitatea Leului e deci în funcție de soldarea balanței conturilor. Dar între aceasta și comerțul nostru exterior e o strânsă legătură, așa fel ca soldul debitor al primei nu se poate acoperi decât prin excedentul exportărilor de produse naționale asupra importărilor de produse străine, în majoritatea lor fabricate. Prin sporirea cât mai mult a excedentului comerțului nostru exterior, vom avea posibilitatea de a ne crea un stoc cât mai mare de devize cu cari să putem acoperi rate din datorie.

Aceasta operațiune de echilibrare e foarte greu de realizat și de aceea optimismul domnilor guvernanți, cari cunosc foarte bine situația, nu-i de loc justificat.

Am spus că pentru datoria publică ne trebuie circa șase miliarde și jumătate Lei. Să admitem că prin tratativele cari se duc cu bancherii străini și cari tratative nădăjduim să ducă la bun sfârșit, s'ar reduce acest quantum cu două jumătate până în trei miliarde Lei. Aceasta ar însemna să activăm atât de energetic și intens comerțul nostru exterior, în așa chip ca excedentul de pe ultimul an — căci din fericire aici avem excedent — aproape să se tripleze.

Dacă privim în urmă la eforturile făcute de producătorii și comercianții noștri la exportul produselor indigene e cam problematic ca în viitor încercarea să izbutească, mai ales că avem în față o concurență aprigă la cereale și regimul contingentărilor. Totuși trebuie să organizăm și să intensificăm comerțul exterior, mai ales că această politică o urmăresc mai toate țările. Situația s'ar ameliora simțitor dacă s'ar urca prețul cerealelor, am avea atunci alte posibilități. Ne trebuiesc o cât mai întinsă și bună valorificare a produselor noastre, în special a celor alimentare și achiziționarea de noi debușuri și lărgirea celor actuale. Desigur că produsele noastre nu se desfac pentru că sunt și necunoscute.

Guvernanții prin optimismul care rezultă din declarații cred că contribuie la întărirea spiritelor, pe cari le fac astfel mai apte să reziste crizei actuale. Într'o măsură oarecare este adevărat, dar pentru prea puțini dintre cetățeni, pentru acei „solizi“, apți să cântărească împrejurările, ideile și oameni, pentru unii însă să nu fie o simplă invitație la ceea ce în armată se înțelege prin acel „pe loc repaus“, care poate fi foarte dăunător pentru țară. Să nu uităm că avem mulți cetățeni cari n'au apucat vremurile dinainte de războiu, sau erau nevârstnici pe atunci, alții cari nu s'au trezit bine din beția inflației monetare, cari cred și așteaptă înscrierea acesteia, în fine alții cari se gândesc stăruitor și speculează de pe acum beneficiile unor noi conversiuni.

I. N. B.

Noui modificări la legea timbrului.

— Instrucțiunile Ministerului de finanțe. —

Ministerul de finanțe a dat următoarele instrucțiuni cu privire la legea timbrului:

Pe ziua de 1 Februarie 1933 urmează să se pună în aplicare legea prin care se modifică unele articole din legea timbrului.

În general modificarea adusă vechei legi consistă:

1. În restrângerea întrebuițării timbrilor mobile;
2. Crearea unui timbru special pentru facturi și borderouri și altul pentru pașapoarte;
3. Restrângerea încuviințării plății impozitului proporțional prin creditare;

4. Impunerea la impozitul de echivalent al clădirilor, terenurilor, instalațiilor, uzinelor afectate scopului unei întreprinderi care până acum se bucură de scutire;

5. Fixarea unui minim legal de valoare asupra căruia să se perceapă impozitul la actele de promisiuni cu titlu oneros;

6. Dispozițiuni pentru o cât mai grabnică încasare a impozitului succesoral și în fine măsurii pentru înlesnirea controlului agenților fiscalului.

În toate legile de timbru anterioare legii din 1927, apărea teama diversilor legiuitori de o cât mai largă întrebuițare a timbrului mobil.

Prin întrebuițarea lui variată și multiplă, controlul este dificil, iar prin deslipirea lui de pe acte și prin reîntrebuițarea lui se putea cauza însemnate pagube fiscalului.

De aceea pentru împușinarea fraudei, prin modificarea art. 21 al. 2, s'a dispus că timbrul mobil general nu va putea fi întrebuițat pe un act supus timbrului sau impozitului proporțional, care se percepe prin timbre mobile, decât până la valoarea de 100 Lei direct sau în completare.

Ne explicăm:

La un act supus unei taxe de timbru sau impozitului proporțional, care se poate percepe și prin timbre mobile, legea este satisfăcută dacă pe acel act se aplică și se anulează, conform dispozițiilor ei, timbre mobile în valoare de 100 Lei.

Tot astfel, legea este satisfăcută dacă se adaugă în completare pe un act întocmit pe o coală timbrată în timbre mobile până la 100. Ceeace trebuie deci de reținut este, că și într'un caz și în altul, timbrele mobile aplicate nu pot să depășească valoarea de 100 Lei.

Față de autorizarea dată de lege prin art. 27 de a se aplica timbre mobile în completare până la 100 Lei, al. 1 și 2 din art. 31 nu-și mai au locul și deci s'au desființat.

Prin adăugirea al. nou la paragraful 31 de sub art. 4 s'a făcut obligatorie eliberarea scrisorilor de cărat la transporturile pe uscat și aeriene.

Astfel fiind, transporturile făcute cu autocamioane trebuie să fie însoțite de astfel de scrisori.

Tot ca o consecință a măsurii de restrângerea întrebuițării timbrelor mobile, s'a modificat par. 3 al art. 5, dispunându-se că perceperea impozitului proporțional la acțiunile în justiție cu caracter patrimonial, urmează a se face numai prin viză sau coli timbrate.

În vederea împușinării fraudelor și întrucât pașapoartele sunt supuse unui timbru ridicat, s'a dispus crearea unui timbru special care urmează a fi aplicat pe aceste pașapoarte.

Formatul și culorile acestor feluri de timbre se vor decreta în curând, după care va urma punerea lor în circulație.

Totodată aduce la cunoștință că aceste taxe au fost sporite precum urmează:

Pașapoarte pe termen de 3 luni 500 Lei; pe 6 luni 750 Lei; pe 12 luni 1000 Lei; pașapoarte de emigrare 500 Lei.

Ca urmare a normei urmărită de legiuitor de a restrânge plata impozitului prin creditare s'au abrogat alineatul ultim al par. 2 de sub art. 13, al. 8 și 9 al par. 4; art. 14, art. 14 par. 5 lit. B al. 6, art. 14 par. 7 al. 5 și 14 par. 12 al. 4, art. 14 par. 6 al. 6 și 14 par. 16 al. 5.

În sistemul legilor anterioare celei din 1927, impozitul proporțional datorat la emiterea acțiunilor se varsă la casierile publice în schimbul emiterii de recipise, iar aceste recipise împreună cu acțiunile erau înaintate fabricii de timbre, spre a încrusta pe acțiuni timbrul legal.

Legea din 1927 a înlăturat acest sistem și a permis societăților, ca în locul încrustării timbrelor, să aplice pe acțiuni o stampilă, prin care se învedera achitarea impozitului menționându-se numărul și data recipisei.

Acest sistem putând da naștere la fraude însemnate, a fost înlăturat prin legea actuală, reîntorcându-ne la sistemul legilor anterioare.

A mai fost modificat textul art. 14 par. 13 prin care se impun facturile.

Prin redactarea de față „facturile de orice fel ale comercianților”, față de vechiul text „vânzările curente de mărfuri între comercianți și industriași” s'a dat o mai amplă aplicare impunerii facturilor, în cadrul impozabil, înrând toate facturile liberate de comercianți sau industriași oricare ar fi operațiunea comercială ce ar constata (exemplu: facturile de conștație, etc.)

Legea în 1927, înlocuind taxa timbrului fix de 0,10 și 0,30 Lei la care erau impuse facturile cu un impozit proporțional asupra valorii lor, a silit pe legiuitor — dat fiind caracterul urgent al liberării facturilor — să admită ca acest impozit să fie perceput prin aplicare de timbre mobile de orice valoare.

Supunerea facturilor la un impozit proporțional în loc de unul fix s'a dovedit productivă, însă perceperea impozitului prin timbre mobile a dat loc la fraude însemnate.

Pentru curmarea răului, în legea actuală s'a stabilit că perceperea acestui impozit la facturi și borderouri să se facă prin aplicare pe ele de timbre mobile speciale, care în afară de altă indicațiune vor purta pe ele și un număr de serie.

Acest timbru va fi alcătuit din două părți distincte prima având imprimată pe ea stema țării, iar cealaltă efigia Regelui.

Pentru îndeplinirea prescripțiilor legii în privința folosirii acestui timbru special, dela punerea în aplicare a acestei legi comercianții și industriași, vor trebui să-și întocmească facturile din două părți, cotorul se va reține și păstra de emitent, iar factura propriu zisă se va libera destinatarului mărfii.

Timbrul special se va aplica astfel:

Partea întâi, adică cea pe care se află imprimată stema țării, se va aplica pe cotorul facturii, iar partea cu efigia Regelui se va aplica pe factură.

Facturile și borderourile la care timbrul special nu va fi aplicat în modul arătat mai sus, se vor considera netimbrate, iar emitenții lor vor fi supuși amenziilor prevăzute de art. 84 legea timbrului.

Organele fiscale sunt ținute să facă cu toată rigoarea controlul aplicării timbrului pe facturi. Procedura lor va fi cea următoare:

Se vor prezenta la comercianții detaiști pe care legea îl obligă să păstreze facturile și vor întocmi un tablou de aceste facturi, în care tablou se va trece emitenții, valoarea facturii, timbru și seria lui. Se vor prezenta la diverșii emitenți examinând dacă pe cotorul facturilor se găsește aplicat partea primă a timbrului cu același număr de serie ca cel aplicat pe factură.

Timbrele se vor anula și cu stampila emitentului. Prin Camera de comerț și organele de publicitate locale se va aduce la cunoștința generală aceste măsuri privitoare la emiterea și timbrarea facturilor.

Legea a scos la scutirea de impozit de echivalent clădirile, terenurile, instalațiunile și uzinele care sunt afectate serviciului sau scopului unei întreprinderi.

În consecință se vor lua măsuri pentru impunerea acestor bunuri cu începere dela 1 Aprilie 1933.

În privința modului de evaluare a acestor bunuri care este cu totul altfel decât a celorlalte bunuri supuse impozitului de echivalent, se vor da instrucțiuni ulterioare.

Pentru a se plăti un impozit mai mic părțile contractante trec în actele de vânzare nu adevăratul preț ci de foarte multe ori numai jumătatea lui.

Pentru înlăturarea acestei fraude, în legea actuală s'a prevăzut dispozițiuni după care în caz când prețul văzut în act la vânzările imobiliare voluntare este inferior valorii rezultate din înmulțirea venitului impozabil din rol cu 15 pentru imobilele urbane și cu 10 pentru imobilele rurale, impozitul va trebui perceput la această din urmă valoare.

Se va pune deci în vedere serviciilor de timbru că înainte de a viza actul, vor trebui să determine valoarea minimală impozabilă în modul arătat după cum s'a stabilit prin legeși să se perceapă impozitul la valoarea determinată prin lege.

Pentru aceasta părțile sunt ținute să aducă certificarea percepției unde este situat imobilul de venit impozabil cu care imobilul ce face obiectul tranzacției, este trecut în rol.

După cum era și natural, legiuitorul a scutit de timbru atât cererile, cât și certificatele de acest fel liberate de percepții.

Se înțelege că în caz contrar, impozitul se va percepe la prețul trecut în act.

S'a clarificat chestia calculării impozitului la un act de vânzare imobiliară, atunci când cumpărătorii i-au asupra lor sarcini ipotecare la Creditele funciare și s'a stabilit prin lege că numai atunci aceste sarcini vor fi socotite la valoarea lor reală și nu cea nominală, când aceste ipoteci sunt radiate în momentul vânzării.

Pentru uniformizarea evaluărilor s'a holărât prin lege ca și la bunurile imobile transmise cu titlu gratuit, modul de evaluare să fie același ca mai sus.

Deoarece încassarea impozitelor succesoriale se face cu foarte mari greutateși s'a modificat textele din lege privitoare la această chestiune, prevăzându-se dispozițiuni, ca atunci când în succesiune se găsesc acțiuni, efecte, creanțe, impozitul va trebui achitat neapărat o lună dela comunicarea procesului verbal în caz de neapelare și 7 luni în caz de apelare, iar atunci când în succesiune se află numerar, nu poate exista termen de plată și impozitul trebuie achitat imediat.

Tot așa și în caz de vânzarea unui imobil succesoral, din prețul imobilului va trebui neapărat achitat impozitul succesoral.

Pentru o cât mai întinsă aplicare a legii, s'a prevăzut obligațiunea pentru agenții fiscalului ca la constatarea succesiunilor, să cerceteze și dosarul fiscal al defunctului. Despre această cercetare, agentul constata-tor al succesiunii este ținut de lege să facă mențiuni în procesul verbal.

În urma modificării aduse în art. 75, agenții fiscalului pot cere sub pedeapsă de contravenție, prezentarea tuturor documentelor, ceea ce în legile anterioare nu era prevăzut, putând astfel constata mai ușor contravenții în această lege.

CRONICA

Abuz sau recunoștință? Se știe, că pe timpul când țara noastră era guvernată de tehnicieni (e vorba de guvernul dlor Iorga și Argetoianu), banca Marmorosch-Blank, a ajuns într'o situație extrem de critică. Era pe marginea prăpastiei și în fața falimentului. S'a închis, chiar, pentru câteva zile. Evenimentele cari s'au petrecut cu ocazia aceasta, ne sunt cunoscute în-deajuns, încât nu mai insistăm asupra lor. Amintim, că viețnicul țării românești, de atunci, dl Const. Argetoianu a dispus acordarea unui împrumut pe seama statului, dela Banca Națională, în sumă de 4 miliarde Lei. Numai în felul acesta banca Marmorosch Blank a putut fi salvată.

Într'o gazetă săptămânală din Cluj, în numărul ultim găsim publicată o listă a unor membrii din Consiliul de Administrație al Băncii Blank, cu sumele ridicate în câțiva ani, ca jetoane, tantieme, diurne, etc. În fruntea listei se găsește dl C. Argetoianu cu fantastica sumă de 19 milioane Lei. Iată de ce, nu știm, să calificăm ca abuz condamnabil, sau ca recunoștință penibilă, fapta dlui C. Argetoianu!

Primirea de depuneri din partea Băncii Naționale a României. Pentru a combate tezaurizarea numerarului, care a luat proporții îngrijitoare și primejdioase, Banca Națională a României, a decis să primească, atât la Centrală, cât și la sucursalele sale, depuneri de orice sume de bani, la vedere sau pe termen, deocamdată fără dobânzi.

Se studiază din partea Băncii Naționale chestiunea dacă statutele ei îngăduie aprobarea de dobânzi după depuneri. Institutele de emisiune, precum se știe, nici în alte țări nu aprobă dobânzi după depozite.

Suntem de părere, că dacă Banca Națională a României s'ar abate dela aceasta normă generală, ar înmulți în mare măsură dificultățile cu cari și-așa au să lupte institutele de bani în zilele de azi.

O interesantă chestiune de drept. Tribunalul secția III-a, a rezolvat o interesantă chestiune de drept cu prilejul judecării unui proces cambial între comercianții Z. Leibovici și N. Grigoriu.

Creditorul a intentat acțiune cambială cerând să i se admită valorificarea acceptului.

Avocații debitorului s'au opus însă, arătând că reclamantul a devenit creditor, după ce polița fusese protestată, prin aceea că girul a fost dat după ce protestul fusese efectuat.

Așa fiind, noul creditor nu poate avea drept la acțiune cambială, ci numai la o acțiune civilă.

Desbaterile au fost îndelungate și tribunalul după o lungă deliberare s'a pronunțat asupra acestei chestiuni de drept în sensul că creditorul nu poate avea drept contra girantului decât la o acțiune civilă și nu cambială.